

DOMSTOLENS DOM
6. juni 1995 *

I sag C-434/93,

angående en anmodning, som Raad van State (Nederlandene) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Ahmet Bozkurt

mod

Staatssecretaris van Justitie,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 2 i afgørelse nr. 2/76 af 20. december 1976 og af artikel 6 i afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 fra associeringsrådet, oprettet i henhold til aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, undertegnet i Ankara den 12. september 1963 og indgået på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23. december 1963 (*Samling af Aftaler Indgået af De Europæiske Fællesskaber*, bind 3, s. 541),

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene F.A. Schockweiler (refererende dommer), P.J.G. Kapteyn og C. Gulmann samt

* Processprog: nederlandsk.

BOZKURT

dommerne G.F. Mancini, C.N. Kakouris, J.C. Moitinho de Almeida, J.L. Murray, D.A.O. Edward, J.-P. Puissochet og G. Hirsch,

generaladvokat: M.B. Elmer

justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— sagsøgeren i hovedsagen ved advokat D. Schaap, Rotterdam

— den nederlandske regering ved juridisch adviseur J. G. Lammers, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

— den tyske regering ved Ministerialrat E. Röder og Regierungsrat B. Kloke, begge Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

— den græske regering ved assisterende juridisk konsulent N. Mavrikas og fuldmægtig C. Sitara, begge Statens Advokatkontor, som befuldmægtigede

— Det Forenede Kongerige ved Barrister E. Sharpston og J. D. Colahan, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved P. van Nuffel, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 17. januar 1995 af A. Bozkurt, af den nederlandske regering ved assistent-juridisch adviseur J.W. de Zwaan, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, af den tyske regering, af den græske regering ved assisterende juridisk konsulent M. Apessos, Statens Advokatkontor, som befuldmægtiget, af Det Forenede Kongerige ved Assistent Treasury Solicitor J.E. Collins, som befuldmægtiget, og ved Barrister E. Sharpston, og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 28. marts 1995,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved mellemafgørelse af 24. september 1993, indgået til Domstolen den 4. november 1993, har Raad van State (Nederlandene) i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen fire præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 2 i afgørelse nr. 2/76 af 20. december 1976 og af artikel 6 i afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 fra associeringsrådet, oprettet i henhold til aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, undertegnet i Ankara den 12. september 1963 og indgået på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23. december 1963 (*Samling af Aftaler Indgået af De Europæiske Fællesskaber*, bind 3, s. 541, herefter benævnt »aftalen«).

BOZKURT

- 2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem den tyrkiske statsborger, Ahmet Bozkurt, og det nederlandske Justitsministerium i anledning af en ansøgning om tidsubegrænset opholdstilladelse i Nederlandene.
- 3 Ahmet Bozkurt har i det mindste siden den 21. august 1979 været ansat som chauffør i international trafik på ruter til Mellemøsten hos Rynart Transport BV, der er en juridisk person med hjemsted i Klundert, Nederlandene. Ansættelsesaftalen er blevet indgået i henhold til nederlandsk ret. I perioderne mellem sine rejser samt i sine ferier opholdt Ahmet Bozkurt sig i Nederlandene.
- 4 Ahmet Bozkurt's beskæftigelse forudsatte ikke arbejdstilladelse, som udstedes af Socialministeriet, idet chauffører i international trafik ikke anses for udlændinge ifølge Wet arbeid buitenlandse werknemers af 9. november 1978 (lov om udenlandske arbejdstagers beskæftigelse, Stbl. 737, herefter benævnt »WABW«), jf. bekendtgørelse af 25. oktober 1979 om fastsættelse af generelle administrative bestemmelser som omhandlet i artikel 2, stk. 1, litra c), i WABW (Stbl. 574).
- 5 Ahmet Bozkurt havde visum med ret til flere indrejser og behøvede ikke opholdstilladelse, jf. artikel 9 og 10 i Vreemdelingenwet af 13. januar 1965 (nederlandsk udlændingelov, Stbl. 40), for at arbejde som chauffør i international transport med ophold i Nederlandene mellem rejserne, det såkaldt »frie tidsrum«, hvis varighed er angivet i viseringen. I Nederlandene er chauffører i international transport ikke omfattet af de almindelige udlændingebestemmelser, hvilket fremgår af et cirkulære om udlændinge fra 1982.
- 6 I juni 1988 var Ahmet Bozkurt udsat for en arbejdsulykke. Invaliditetsgraden blev fastsat til mellem 80 og 100%. Han modtog følgelig ydelser i henhold til Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering (nederlandsk lov om forsikring mod uarbejds-

dygtighed) og Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (lov om almindelig forsikring mod uarbejdsdygtighed).

- 7 Den 6. marts 1991 meddelte politimesteren i Rotterdam kommune afslag på Ahmet Bozkurt's ansøgning om tidsubegrænset opholdstilladelse. Den 18. marts 1991 påklagede Ahmet Bozkurt afslaget til Justitsministeriet, som afviste klagen. Den 16. juli 1991 anlagde Ahmet Bozkurt sag ved Raad van State med påstand om annullation af denne afgørelse, hvorunder han gjorde gældende, at han i medfør af artikel 2 i afgørelse nr. 2/76 og artikel 6 i afgørelse nr. 1/80 havde ret til ophold i Nederlandene.
- 8 Aftalens artikel 12, der findes i sidste kapitel i afsnit II om andre bestemmelser af økonomisk art, er gennemført ved afgørelse nr. 2/76 og nr. 1/80. Ifølge denne bestemmelse enes de kontraherende parter om, »på grundlag af artikel 48, 49 og 50 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab gradvist indbyrdes at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed«.
- 9 Artikel 2, stk. 1, litra a) og b), i afgørelse nr. 2/76 har følgende ordlyd:
 - »a) En tyrkisk arbejdstager, der i tre år har haft arbejde i henhold til gældende lovgivning i en af Fællesskabets medlemsstater, har under forbehold af den fortrinsret, som gives arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater, ret til at modtage et under normale forhold opnået tilbud om beskæftigelse, som af den pågældende stats myndigheder er registreret inden for samme fag, erhvervsgren og egn.
 - b) En tyrkisk arbejdstager, der i fem år har haft arbejde i henhold til gældende lovgivning i en af Fællesskabets medlemsstater, nyder dér fri adgang til enhver form for lønnet arbejde efter eget valg.«

10 Artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 bestemmer:

»Med forbehold af artikel 7 vedrørende familiemedlemmers frie adgang til beskæftigelse har tyrkiske arbejdstagere med tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en bestemt medlemsstat:

- efter at have haft lovlig beskæftigelse i et år, ret til fornyelse af deres arbejdstilladelser i denne medlemsstat hos samme arbejdsgiver, såfremt der er beskæftigelse
- efter at have haft lovlig beskæftigelse i tre år, ret til i denne medlemsstat med forbehold af den fortrinsstilling, som arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater har, at modtage tilbud om anden beskæftigelse hos en arbejdsgiver efter eget valg, såfremt dette tilbud er afgivet under normale vilkår og er registreret ved den pågældende medlemsstats arbejdsmarkedsmyndigheder
- efter at have haft lovlig beskæftigelse i fire år i den pågældende medlemsstat, fri adgang til enhver form for lønnet arbejde efter eget valg.«

11 Artikel 2, stk. 1, litra c), i afgørelse nr. 2/76 fastsætter følgende:

»Årlig ferie og fravær af kortere varighed på grund af sygdom, fødsel eller ulykke på arbejdspladsen ligestilles med perioder med arbejde i henhold til gældende lovgivning. Uforskyldte arbejdsløshedsperioder, der er behørigt konstateret af de kompetente myndigheder, og fravær af længere varighed på grund af sygdom er ikke, selv om de ikke ligestilles med perioder med arbejde i henhold til gældende lovgivning, til skade for de rettigheder, der er erhvervet gennem den forudgående beskæftigelsesperiode.«

12 Artikel 6, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 har et lidt andet indhold:

»Årlig ferie, barselsorlov og fravær på grund af arbejdsulykker eller sygdom af kortere varighed ligestilles med perioder med lovlig beskæftigelse. Uforskyldte arbejdsløshedsperioder, der er behørigt konstateret af de kompetente myndigheder, og fravær af længere varighed på grund af sygdom er ikke, selv om de ikke ligestilles med perioder med lovlig beskæftigelse, til skade for de rettigheder, der er erhvervet gennem den forudgående beskæftigelsesperiode.«

13 Raad van State har forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål, da retten fandt, at en fortolkning af de nævnte bestemmelser var påkrævet af hensyn til sagens afgørelse:

»1) Skal det kriterium, der er opstillet i Domstolens dom af 27. september 1989 i sag 9/88 (Lopes da Veiga) også anvendes ved besvarelsen af spørgsmålet, om den beskæftigelse, som en tyrkisk arbejdstager udøver i henhold til en efter nederlandsk ret indgået arbejdsaftale som lastbilchauffør i international trafik i tjeneste hos et nederlandsk selskab med etableringssted i Nederlandene, kan anses for (lovlig) beskæftigelse i en medlemsstat som omhandlet i artikel 2 i afgørelse nr. 2/76 og/eller artikel 6 i afgørelse nr. 1/80, og kan den nationale domstol herved med de fornødne ændringer tage de samme omstændigheder i betragtning?

2) Er der tale om udøvelse af lovlig beskæftigelse i en medlemsstat som omhandlet i artikel 2 i afgørelse nr. 2/76 og/eller artikel 6 i afgørelse nr. 1/80, såfremt en tyrkisk arbejdstager ved udøvelse af beskæftigelse som lastbilchauffør i international trafik — på grund af de i almindelighed korte perioder, hvor han

opholder sig i Nederlandene mellem sine ture — ikke behøver at have en arbejdstilladelse eller en opholdstilladelse, men som i kraft af denne beskæftigelse i princippet ikke kan opnå ret til — langvarigt — ophold efter nederlandsk ret og nederlandsk praksis vedrørende udlændinges adgang til landet?

3) Såfremt de to første spørgsmål besvares bekræftende: Indebærer artikel 2 i afgørelse nr. 2/76 og/eller artikel 6 i afgørelse nr. 1/80, at en tyrkisk arbejdstager i det mindste har ret til ophold, så længe han udøver lovlig beskæftigelse i de nævnte afgørelses forstand?

4) Såfremt det tredje spørgsmål besvares bekræftende: Bevarer en tyrkisk arbejdstager den ret til ophold, der følger af artikel 2 i afgørelse nr. 2/76 og/eller artikel 6 i afgørelse nr. 1/80, såfremt han varigt bliver fuldstændig uarbejdsdygtig?»

14 Indledningsvis bemærkes, at afgørelse nr. 2/76 ifølge artikel 1 udgør første etape af gennemførelsen af arbejdskraftens frie bevægelighed mellem Fællesskabet og Tyrkiet, samt at varigheden af denne etape er fastsat til fire år fra den 1. december 1976. Reglerne i afsnit 1 i kapitel II i afgørelse nr. 1/80, der har overskriften »Bestemmelser på det sociale område«, og som indeholder artikel 6, er en yderligere etape af gennemførelsen af arbejdskraftens frie bevægelighed, der i henhold til afgørelsens artikel 16 finder anvendelse fra den 1. december 1980. Fra denne dato afløser artikel 6 i afgørelse nr. 1/80 de tilsvarende, men mindre gunstige regler i afgørelse nr. 2/76. Under hensyn til de faktiske omstændigheders tidsmæssige placering er det således fuldt ud tilstrækkeligt at henholde sig til artikel 6 i afgørelse nr. 1/80 ved besvarelsen af de præjudicielle spørgsmål.

Det første spørgsmål

- 15 Med det første spørgsmål ønsker den nationale ret navnlig at få oplyst, hvilke kriterier der skal anvendes ved afgørelsen af tilhørsforholdet for en tyrkisk arbejdstager, der har været beskæftiget som international chauffør på det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat, jf. artikel 6 i afgørelse nr. 1/80.
- 16 I dom af 27. september 1989 (sag 9/88, Lopes da Veiga, Sml. s. 2989, præmis 17), der angik en arbejdstager fra en medlemsstat, som havde varig beskæftigelse på et skib, der var registreret i en anden medlemsstat, i dette tilfælde Nederlandene, fastslog Domstolen, at det ved afgørelsen af, om arbejdsforholdet i retlig henseende kunne anses for stedfæstet på Fællesskabets territorium eller havde en tilstrækkelig snæver tilknytning hertil, jf. Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467), tilkom den nationale ret at træffe afgørelse herom under hensyn til en række omstændigheder, som fremgik af sagens akter: Sagsøgeren i hovedsagen arbejdede for et nederlandsk rederi med hjemsted i Nederlandene på et skib registreret samme sted, han blev ansat i Nederlandene, og hans arbejdsforhold til arbejdsgiveren var undergivet nederlandsk lov; endelig var sagsøgeren omfattet af den i Nederlandene gældende socialsikringsordning samt forpligtet til at betale indkomstskat til Nederlandene.
- 17 Ahmet Bozkurt og Kommissionen har gjort gældende, at de samme kriterier bør finde anvendelse i denne sag. Kommissionen har gjort gældende, at dette navnlig følger af, at det ved aftalens artikel 12 er bestemt, at de kontraherende parter enes om, på grundlag af EØF-traktatens artikel 48, 49 og 50, gradvist indbyrdes at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed.

- 18 Den nederlandske regering, den tyske regering, den græske regering og Det Forenede Kongerige har heroverfor anført, at dommen i Lopes da Veiga-sagen vedrører fortolkningen af et grundlæggende fællesskabsretligt begreb på området for arbejdskraftens frie bevægelighed, og at den derfor ikke kan anvendes i forbindelse med fortolkningen af regler, som har deres oprindelse i en associeringsaftale, og som regulerer forholdene for en statsborger fra et tredjeland på arbejdsmarkedet i en medlemsstat.
- 19 Hertil bemærkes for det første, at associeringsrådets sigte med fastsættelsen af bestemmelser på det sociale område i afgørelse nr. 1/80 var, på grundlag af traktatens artikel 48, 49 og 50, at nå endnu en etape af gennemførelsen af arbejdskraftens frie bevægelighed.
- 20 Af hensyn til denne målsætning forekommer det uomgængeligt nødvendigt i videst muligt omfang at overføre principperne fra disse bestemmelser på tyrkiske arbejdstagere, der har opnået de i afgørelse nr. 1/80 anførte rettigheder.
- 21 Hertil bemærkes, at artikel 6, stk. 1, blot regulerer spørgsmålet om adgang til beskæftigelse for en tyrkisk arbejdstager med lovlig beskæftigelse i en medlemsstat.
- 22 Ved afgørelsen af, om en tyrkisk arbejdstager i henhold til disse bestemmelser må antages at have tilknytning til arbejdsmarkedet i en medlemsstat, skal det under hensyn til det i aftalens artikel 12 fastsatte princip — analogt med, hvad der gælder for en arbejdstager fra en medlemsstat, der har beskæftigelse på en anden medlemsstats territorium — undersøges, om arbejdsforholdet i retlig henseende kan stedsfæstes på en medlemsstats område, eller om det har en tilstrækkelig snæver tilknytning hertil, således som Domstolen bl.a. fastslog i førnævnte dom i Lopes da Veiga-sagen.

- 23 Den nationale ret skal således tage stilling til, om sagsøgerens arbejde som international chauffør i realiteten har en tilstrækkelig snæver tilknytning til det nederlandske område, bl.a. under hensyn til ansættelsessted, det geografiske udgangspunkt for udøvelsen af den erhvervmæssige aktivitet og den nationale arbejds- og sociallovgivning, der regulerer forholdet.
- 24 Det første spørgsmål skal derfor besvares med, at det ved afgørelsen af, om en tyrkisk arbejdstager, der har været beskæftiget som international chauffør, har haft lovlig beskæftigelse i en medlemsstat efter artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, tilkommer den nationale ret at tage stilling til, om den pågældendes arbejdsforhold har en tilstrækkelig snæver tilknytning til denne medlemsstats område, navnlig under hensyn til ansættelsessted, det geografiske udgangspunkt for udøvelsen af den erhvervmæssige aktivitet og den nationale arbejds- og sociallovgivning, der regulerer forholdet.

Det andet og det tredje spørgsmål

- 25 Med det andet og det tredje spørgsmål ønsker den nationale ret navnlig oplyst, om der foreligger lovlig beskæftigelse i en medlemsstat efter artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, såfremt national ret ikke kræver, at en tyrkisk arbejdstager har opholds- eller arbejdstilladelse fra myndighederne i værtsstaten for at kunne udøve sin erhvervmæssige beskæftigelse, samt om, hvorvidt arbejdstageren i givet fald har krav på opholdstilladelse, så længe han har lovlig beskæftigelse.
- 26 Hertil bemærkes for det første, som Domstolen har fastslået i dom af 20. september 1990 (sag C-192/89, Sevince, Sml. I, s. 3461, præmis 30), forudsætter lovlig beskæftigelse ifølge artikel 6, stk. 1, at den pågældende arbejdstagers situation på arbejdsmarkedet er permanent og ikke kun foreløbig.

- 27 Det bemærkes endvidere, at spørgsmålet om, hvorvidt en beskæftigelse af en vis varighed er lovlig, skal afgøres i henhold til lovgivningen i værtsstaten om, under hvilke betingelser tyrkiske statsborgere har adgang til indrejse på det nationale område og til at udøve beskæftigelse dér.
- 28 Såfremt disse betingelser er opfyldt, indebærer artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, hvorefter en tyrkisk arbejdstager, der i en vis periode har haft lovlig beskæftigelse, har ret til fortsat at have lønnet beskæftigelse enten hos samme arbejdsgiver, hos en arbejdsgiver efter eget valg inden for samme fag eller har fri adgang til enhver form for lønnet arbejde efter eget valg uundgåeligt, at arbejdstageren i det mindste har opholdsret, da retten til adgang til arbejdsmarkedet og til beskæftigelse ellers ville være helt illusorisk (jf. hertil ovennævnte dom i Sevince-sagen, præmis 29, samt dom af 16.12.1992, sag C-237/91, Kus, Sml. I, s. 6781, præmis 29 og 30).
- 29 Ifølge artikel 6 i afgørelse nr. 1/80 er disse rettigheder ikke betinget af, at den tyrkiske statsborger har opnået et særligt administrativt dokument som grundlag for sin lovlige beskæftigelse, som f.eks. en arbejds- eller opholdstilladelse fra myndighederne i værtslandet.
- 30 Heraf følger, at de rettigheder, der ifølge disse bestemmelser er tillagt tyrkiske statsborgere, der allerede lovligt er integreret på arbejdsmarkedet i en medlemsstat, skal respekteres uden hensyn til eventuelle administrative dokumenter fra de kompetente myndigheder, der i denne forbindelse kun er en bekræftelse af disse rettigheder, men ikke en forudsætning herfor.
- 31 Det andet og det tredje spørgsmål skal derfor besvares med, at lovlig beskæftigelse i en medlemsstat efter artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, kan foreligge, selv om en tyrkisk arbejdstager ikke i medfør af den relevante nationale lovgivning behøver en arbejds- eller opholdstilladelse fra myndighederne i værtsstaten for at udøve

erhvervsmæssig beskæftigelse, samt at en sådan beskæftigelse uundgåeligt indebærer, at arbejdstageren har opholdsret.

Det fjerde spørgsmål

- 32 Såfremt det lægges til grund, at en tyrkisk arbejdstager, som i dette tilfælde Ahmet Bozkurt, på grundlag af sin beskæftigelse som international chauffør faktisk har lovlig beskæftigelse i Nederlandene, ønsker Raad van State med dette spørgsmål oplyst, om artikel 6, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 sikrer arbejdstageren ret til at forblive på værtsstatens område, efter at han har været udsat for en arbejdsulykke, der har medført varig uarbejdsdygtighed.
- 33 Ahmet Bozkurt har anført, at retten til ophold i Nederlandene kan udledes af artikel 6, stk. 2, andet punktum, i afgørelse nr. 1/80 — der omhandler fravær af længere varighed på grund af sygdom — når henses til hans forudgående beskæftigelsesperiode.
- 34 Kommissionen deler denne opfattelse under henvisning til ordlyden af artikel 6, stk. 2, første punktum, i afgørelse nr. 1/80, hvori visse former for fravær ligestilles med lovlig beskæftigelse. Det er således Kommissionens opfattelse, at varig uarbejdsdygtighed som følge af en arbejdsulykke skal ligestilles med varig, lovlig beskæftigelse, hvilket medfører, at den pågældende har ret til ophold.
- 35 Da der ikke som i traktatens artikel 48, stk. 3, litra d), og i Kommissionens forordning (EØF) nr. 1251/70 af 29. juni 1970 om arbejdstageres ret til at blive boende på en medlemsstats område efter at have haft beskæftigelse dér (EFT 1970 II, s. 348) findes udtrykkelige regler på området, finder den nederlandske regering, den tyske

regering, den græske regering og Det Forenede Kongerige, at der ikke er grundlag for at antage, at tyrkiske arbejdstagere har ret til fortsat ophold. Den pågældende medlemsstats nationale ret er således alene afgørende for, hvilke følger varig uarbejdsdygtighed har for deres opholdsret i en medlemsstat.

- 36 Den tyske regering har endvidere anført, at under hensyn til formålet med afgørelse nr. 1/80, der ifølge regeringens opfattelse er at regulere forholdene for tyrkiske arbejdstagere, der har beskæftigelse, må opholdsretten fortsat anses for et accessorium til denne beskæftigelse, således at en arbejdstager kun kan forblive her for det tilfælde, at arbejdsforholdet afbrydes, hvis afbrydelsen er af kortere varighed. Denne fortolkning er i overensstemmelse med ordlyden af artikel 6, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80, der alene vedrører midlertidigt fravær i tilfælde, hvor der principielt ikke er tvivl om, at arbejdstageren fremover fortsat vil være erhvervsaktiv. Ved varig uarbejdsdygtighed er arbejdstageren derimod ikke længere til rådighed for arbejdsmarkedet, hvorfor der ikke er nogen objektiv begrundet interesse i at sikre ham ret til adgang til arbejdsmarkedet og — som et accessorium hertil — en opholdsret. Såfremt det antages, at opholdsretten bevares i tilfælde af varig uarbejdsdygtighed, ville dette ifølge den tyske regering være ensbetydende med at tillægge denne ret en selvstændig karakter, hvilket er i strid med afgørelse nr. 1/80's formål. Det Forenede Kongeriges betragtninger går i samme retning.

- 37 Disse argumenter må lægges til grund, henset til de bestemmelser, associeringsrådet har vedtaget, der har til formål gradvist at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed mellem Fællesskabets medlemsstater og Tyrkiet i overensstemmelse med det i aftalens artikel 12 indeholdte princip.

- 38 Artikel 6, stk. 2, har alene til formål at regulere betydningen af visse afbrydelser af arbejdet for så vidt angår artikel 6, stk. 1. Årlig ferie, barselsorlov samt fravær på grund af arbejdsulykker eller sygdom af kortere varighed ligestilles således med perioder med lovlig beskæftigelse, navnlig ved beregningen af varigheden af den lovlige beskæftigelse, der stilles krav om for at opnå ret til fri adgang til enhver form for lønnet arbejde. Arbejdsløshedsperioder eller fravær af længere varighed på grund af sygdom, der ikke ligestilles med perioder med lovlig beskæftigelse, tillægges derimod kun den betydning, at arbejdstageren bevarer de rettigheder, som

han har erhvervet som følge af forudgående beskæftigelsesperioder. Disse bestemmelser sikrer således kun en ret til fortsat beskæftigelse og forudsætter nødvendigvis, at den pågældendes erhvervsevne fortsat er til stede, også efter en midlertidig afbrydelse.

- 39 Af det således anførte fremgår, at artikel 6 i afgørelse nr. 1/80 tager sigte på at regulere forholdene for tyrkiske arbejdstagere, der er i beskæftigelse, eller som midlertidigt er uarbejdsdygtige. Bestemmelsen omfatter derimod ikke en tyrkisk statsborger, der endeligt har forladt arbejdsmarkedet i en medlemsstat, f.eks. fordi han har nået pensionsalderen, eller, som i det foreliggende tilfælde, fordi han er blevet fuldstændigt og varigt uarbejdsdygtig.
- 40 I mangel af en speciel regel, der indrømmer tyrkiske arbejdstagere ret til fortsat at opholde sig på en medlemsstats område efter at have haft beskæftigelse dér, følger det indirekte, men utvivlsomt, af artikel 6 i afgørelse nr. 1/80, at den tyrkiske statsborgers ret til ophold — der har form af et accessorium til udøvelsen af en lovlig beskæftigelse — bortfalder, såfremt den pågældende er blevet fuldstændigt og varigt uarbejdsdygtig.
- 41 For så vidt angår fællesskabsarbejdstagere bemærkes endvidere, at der ifølge traktatens artikel 48, stk. 3, litra d), kan fastsættes vilkår for en sådan opholdsret i en kommissionsforordning, således at det ikke uden videre er muligt at overføre den ordning, der gælder i henhold til artikel 48, på tyrkiske arbejdstagere.
- 42 Det fjerde spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 6, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80, ikke giver en tyrkisk statsborger, der har udøvet lovlig beskæftigelse i en medlemsstat, ret til ophold på denne medlemsstats område, efter at han har været udsat for en arbejdsulykke og som følge deraf er blevet varigt uarbejdsdygtig.

Sagens omkostninger

- 43 De udgifter, der er afholdt af den nederlandske regering, den tyske regering, den græske regering, Det Forenede Kongerige og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Raad van State (Nederlandene), ved mellemafgørelse af 24. september 1993, for ret:

- 1) Ved afgørelsen af, om en tyrkisk arbejdstager, der har været beskæftiget som international chauffør, har haft lovlig beskæftigelse i en medlemsstat efter artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 fra det associeringsråd, som blev oprettet ved aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, undertegnet i Ankara den 12. september 1963 og godkendt på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23. december 1963, tilkommer det den nationale ret at tage stilling til, om den pågældendes arbejdsforhold har en tilstrækkelig snæver tilknytning til denne medlemsstats område, navnlig under hensyn til ansættelsessted, det geografiske udgangspunkt for udøvelsen af den erhvervsmæssige aktivitet og den nationale arbejds- og sociallovgivning, der regulerer forholdet.

- 2) Lovlig beskæftigelse i en medlemsstat efter artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 kan foreligge, selv om en tyrkisk arbejdstager ikke i medfør af den relevante nationale lovgivning behøver en arbejds- eller opholdstilladelse fra myndighederne i værtsstaten for at udøve erhvervsmæssig beskæftigelse. En sådan beskæftigelse indebærer uundgåeligt, at arbejdstageren har opholdsret.
- 3) Artikel 6, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 giver ikke en tyrkisk statsborger, der har udøvet lovlig beskæftigelse i en medlemsstat, ret til ophold på denne medlemsstats område, efter at han har været udsat for en arbejdsulykke og som følge deraf er blevet varigt uarbejdsdygtig.

Rodríguez Iglesias

Schockweiler

Kapteyn

Gulmann

Mancini

Kakouris

Moitinho de Almeida

Murray

Edward

Puissochet

Hirsch

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 6. juni 1995.

R. Grass

G.C. Rodríguez Iglesias

Justitssekretær

Præsident